

«FINDIKOĞLU BIBLİYOGRAFYASI»NA EK

(1958 — 1971)

Dr. Mustafa E. ERKAL

Bibliyografya hazırlıklarının ve çalışmalarının sosyal araştırmalarda ne derece önem taşıdığını ve temel teşkil ettiği bilinen bir gerçektir. Gerçekten sosyal araştırmaların yapılabilmesi ve tecrübî sosyoloji sahasında ülkenin sosyal realitesine inebilmek, diğer bir ifade ile, genelden özele yönelme ve mücerret (soyut) den muşahhas (Somut) a yükselebilmek, sosyal olayların karmaşık özelliğini sosyoloji ilminin verileriyle basitleştirebilmek için sosyal araştırmalara ne derece büyük ihtiyaç varsa, aynı şekilde sosyal araştırmaların yapılabilmesinde konu ile ilgili bibliyografik bir hazırlığa da o derece ihtiyaç vardır. Ülkenin sosyal ve ekonomik realitesini sadece kitaplarda ve diğer yazılı metinlerde yakalayabilmek yeterli değildir. Teori ve pratik ilişkilerindeki ilmî bütünleşme tecrübî saha çalışmalarını gerektirir. Muhtelif bölgelerde insan ve tabiat ilişkileri kadar, bir toplum üyesi olarak insanın insanla olan çok yönlü ilişkilerinden doğan sosyal teşekkül özellikleri incelenmedikçe, onlar istatistik gibi soyut kalma durumundadırlar. Bizzat bu bibliyografyanın sahibi Prof. Z. Fındıkoğlu bu konuda rehber olmuş ve zaman zaman Üniversitenin duvarlarını aşarak araştırma şuurunu ve zevkini kürsü mensuplarına, idarecilere ve bizzat öğrencilerine aşılamağa başarı sağlamıştır. Son olarak kurduğı ve yürüttüğü «Sakarya Sosyal Araştırma Merkezi» ve yirmiyi aşan yayımı bu konuda belirli bir örnektir. Tarihi görüş kadar tecrübeci metoddan da faydalanmak günümüzdeki modern metodolojinin de bir gereğidir. Bugün sosyal

araştırmalar o derece ilerlemiştir ki, hemen her alanda, her mesele sosyolojik bir yaklaşıma tâbi kılınmaktadır.

İşte, sosyal araştırmaların önem kazanmasına paralel olarak bibliyografya çalışmaları da aynı ağırlıkta artmıştır. Araştırmalara paralel olarak artan bir önem kazanan bibliyografyalar temel kaynaklar ve başvurma kitapları arasında sayılır. Bilindiği gibi, kitaplar (Bibliyografyalar), hayatlar (biyografyalar), kavramlar ve terimler ve istatistikler temel kaynaklar ve başvurma kitapları arasındadır. ⁽¹⁾ Bu temel kaynaklar ve başvurma kitapları arasında yer alan kitaplar (Bibliyografyalar) da genel ve özel olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bizim burada yapmak istediğimiz şahıs bibliyografyası özel bibliyografyalar içinde yer almaktadır. Şahıs bibliyografyalarının yanısıra, konu, makale ve bibliyografya bibliyografyaları da özel bibliyografyalar arasında sayılabilir.

Zamana göre bibliyografiler, tamamlanmış ve periodik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bibliyografya kelimesinin iki anlamı vardır: ⁽²⁾

1) Kitap, broşür yahut makalelere (genellikle matbu eserler) ait liste.

2) Matbu eserlerin yahut yazmaların iç ve dış düzenlemelerinin nasıl yapıldığından, bu düzenlemelerin ne şekilde ve nasıl sınıflara ayrıldığından ve nizama sokulduğundan bahseden müstakil bilgi.

Bizim burada ele alacağımız çalışma birinci gruba girmektedir.

Bibliyografya çalışmaları ve bibliyografya ile sosyal araştırma arasındaki yakın ilişige kısaca dokunduktan sonra, bugüne kadar yapılmış bazı şahıs bibliyografyalarına da işaret etmeği ve bu sahada yapılmış değerli çalışmaları belirtmeyi bir görev sayıyoruz. Adı geçen şahıs bibliyografyaları, arasında

⁽¹⁾ Bu konuda daha geniş bilgi için Bkz.:

Tütengil, Cavit Orhan, Sosyal İlimlerde Araştırma ve Metod, İst. 1971

⁽²⁾ Ötügen, Adnan, Bibliyotek Bilgisi ve Bibliyografi, 1940, İst., sf. 203.

Prof. Amiran Kurtkan'ın asistanlığı sırasında 1958 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, İktisat ve İçtimaiyet Enstitüsü neşriyatından 27 numara ile yayımlanan 95 sahifelik «**Fındıkoğlu Bibliyografyası 1918-1958**» adlı eser ilk anda dikkati çekmektedir. Bunun yanısıra Prof. Cavit Orhan Tütengil'in 1949 yılında aynı Enstitüce yayınlanan 13 nolu yayın olan «**Ziya Gökalp Hakkında Bir Bibliyografya Denemesi**» adlı 54 sahifelik eseri de aslında sosyoloji mensuplarının bibliyografya hazırlıklarına verdikleri önemi göstermesi bakımından değerlendirilmesi gereken ikinci bir örnektir. Bunların dışında H. Uğuroğlu Barlas'ın «Nurettin Şazi Kösemihal Bibliyografyası» nı da burada belirtmek isteriz.

Bibliyografyanın 1958-71 tarihleri arasını kapsamaması Prof. Z. F. Fındıkoğlu'nun ölüm tarihi olan 16 Kasım 1974 de göz önünde tutulursa, belki bu durum okuyucuya oldukça şaşırtıcı gelebilir. Neden 1958-1974 değil de, 1958-1971 tarihleri esas alınmıştır? Önce 1958 tarihinin başlangıç yılı olarak tesbit etmemizin sebebi üzerinde duralım. Yukarıda da belirtmeye çalıştığımız gibi, Prof. Amiran Kurtkan'ın hazırlamış olduğu değerli bibliyografya çalışması, Prof. Fındıkoğlu'nun 1957 yılı sonu itibarıyla o tarihe kadar yayımlanmış eser ve makalelerini kapsamaktadır. Bu bakımdan, biz burada aynı bibliyografyayı devam ettirmek istediğimiz için 1957 yılında ve daha önce yayınlanmış eserler ve makaleler üzerinde durmadık. Aslında Prof. Fındıkoğlu gibi sosyal ilimlerin hemen hemen her dalında bilhassa sosyoloji sahasında çalışmalarını yoğunlaştırmış bir büyük ilim adamının bütün eser ve makalelerini toplayabilmek esasen mümkün değildir. Bu bakımdan, okuyucunun 1958 sonrasında yazılmış eser ve makalelerin hepsini kapsayan tam bir bibliyografya ile karşı karşıya olmadığını belirtmek zorundayız. Nitekim, bizzat bibliyografya sahibi de hayatında bu konuda tam bir cevap vermekten uzak kalmıştır. Anadolu Basınında çeşitli yıllarda çıkmış sayısız makaleyi burada ortaya koymak imkânsızdır. Bilhassa, Erzurum Hürsöz Gazetesinde, Ağrı Mesuliyet Gazetesinde, Kayseri Hâkimiyet Gazetesinde ve bu arada Ankara ve İstanbul'da çıkmış olan gazetelerde makaleleri olduğu bilinmektedir. 1958 ile başlattığımız bu bibliyografya, 1971 yılı ile sona erdirilmektedir. Her ne kadar, ölüm tarihi 1974 ise

de, 1971 Kasımından itibaren rahatsızlığı dolayısıyla eserlerine ve kıymetli yazılarına istemiyerek ara vermek hatta son vermek durumunda kalmıştır. 1971 Kasımından itibaren rahatsızlığı dolayısıyla Fakülte'deki derslerine, araştırmalarına ve hayli yüklü ve çeşitli değişik sosyal meseleler üzerine yürüttüğü ilmî çalışmalarına da son vermek zorunda kalmıştır. Bu bakımdan, bibliyografyanın 1971 yılı sonuna kadar ele alma zarureti doğmuştur.

Diğer taraftan, bu çalışmada aşağıdaki kaynaklar üzerinde durulmuş ve araştırılmıştır. Başvurulan kaynaklar şunlardır:

- I) Kitap ve Broşürler.
- II) İktisat Fakültesi Mecmuası
- III) İş ve Düşünce Dergisi
- IV) Sosyoloji Konferansları
- V) Büyük Türkiye Dergisi
- VI) Sosyal Siyaset Konferansları
- VII) Türk Folklor Araştırmaları
- VIII) Türk Yurdu Dergisi
- IX) Bilgi Dergisi
- X) Hakkında ve Ardından Yazılanlar

I. Kitap ve Broşürler

- İçtimaiyat, Fakülteler Matbaası, 2, cilt, İst. 1958
- Hukuk Sosyolojisi, İktisat Fakültesi Yayımı, İst. 1958 455 s.
- Türkiye Liselerinin Sosyoloji Öğretmenlerinden Bir Grup İçin Yapılan Seminer Çalışmaları, İst., 1958.
- François Bacon, Fakülteler Matbaası, (Doğumunun 400. yılı dolayısıyla) İst. 1961, 52 s.
- İçtimaiyat, Metodoloji Nazariyeleri, Fakülteler Matbaası, 2. cilt, İst. 1961 514 s.
- Sosyalizm, Fakülteler Matbaası. THİAD(*) yayımı, İst. 1961, 240 s.

(*) THİAD: Türkiye Harsî ve İçtimai Araştırmalar Derneği

- Changes in law and Technology in Turkey, İst. 1961
- Ali Şir Nevai ve Zamanımız, Fakülteler Matbaası, THİAD yayımı İst. 1962, 12 s.
- Auguste Comte ve Ahmet Rıza, Fakülteler Matbaası, THİAD yayımı, İst. 1962, 15 s.
- İşçi Davası ve Tiyatro, Fakülteler Matbaası., İst. 1962, 27 s.
- Karl Marx, Gençlik Kitabevi, İst. 1962, 136 s.
- Kuruluşunun XXV. Yılında Karabük, (1937-1962), THİAD yayımı, Fakülteler Matbaası İst. 1962, 123 s.
- XIX. Asırda Türkiye Dışında Türk Gazeteciliği ve Tarsusî Münif Bey (1873-1930) Fakülteler Matbaası., THİAD yayımı, İst. 1962 32 s.
- Le Play Mektebi ve Prens Sabahattin, Fakülteler Matbaası., THİAD, İst. 1962 100 s.
- Sanayi Müesseselerinde İnsanlararası Münasebetler Teorisi ve Felsefi Temelleri, Fakülteler Matbaası, THİAD yayımı, İst. 1962, 56 s.
- Claud Bernard ve Şakir Paşa, İst. 1963, 62 s.
- Tortum Hakkında Tarihi, İktisadî ve İçtimaî Araştırmalar, 1963, THİAD, İst., 60 s.
- Karabük Sanayileşmesi ve İçtimaî Tesirler, İst. 1963, 42 s.
- Şehir Sosyolojisi, İst. 1963, 72 s.
- Stuart Mili ve Türkiye'deki Tesirleri, İst. 1963, 44 s.
- Eflâatun, Fakülteler Matbaası, İst., 1965, 15 s.
- Şeyh Bedrettin, Fakülteler Matbaası, 1965, 45 s.
- Thomas More, Fakülteler Matbaası, İst. 1965, 15 s.
- Campanella, Fakülteler Matbaası, İst. 1965, 16 s.
- Josephe Barnave, Fakülteler Matbaası İst. 1964, 14 s.
- XVII. ve XVIII. Asırda Sosyalistler (Bacon-Fichte), Fakülteler Matbaası, İst. 1964, 35 s.
- Charle Fourier, Fakülteler Matbaası. İst. 1964, 27 s.
- Saint-Simon, Fakülteler Matbaası. İst. 1964 24 s.
- Simon de Sismondi, Fakülteler Matbaası. İst. 1964, 13 s.
- Karl Marx, Fakülteler Matbaası, İst. 1964, 35 s.
- Karl Marx ve Eserleri, Fakülteler Matbaası. THİAD yayımı, İst. 1964, 47 s.
- İktisat Sosyolojisi Bakımından Sosyalizm, Fakülteler Matbaası, İst. 1965, 589 s.

- Karl Marx'ın Metodolojisi, Fakülteler Matbaası. THİAD yayımı, İst. 1966, 72 s.
- Ziya Gökalp, Fakülteler Matbaası, THİAD yayımı, İst. 1966, 32 s.
- Soziale Wandlungen im Türkischen Familienercht, İst. 1966, 28 s.
- Turkish Intelligents and Turkish Economics, İst. 1966, 24 s.
- Türk Aile Hukukunda Sosyal Değişmeler, İst. 1966
- Türkiye'de Tarım Kooperatifçiliği, İst. 1966
- Kooperasyon Sosyolojisi (Nazarî ve Tatbiki Kooperatifçilik Dekemesi) Fakülteler Matbaası, İst. 1967, 561 s.
- Adapazarı'nın Şehirleşmesi ve Sosyolojik Problemleri, Fakülteler Matbaası S.S.A.M.(*) yayımı, İst. 1968, 64 s.
- Auguste Comte Felsefesi ve Sosyolojisi (L. Levey-BRUHL'den çeviri) Fakülteler Matbaası, İst. 1970, 304 s.
- Doğu Kalkınması ve Erzurum Şehirleşmesi ile İlgili Sosyolojik Meseleler, Fakülteler Matbaası, İst. 1970, 280 s.
- Erzurum'da Sendikalaşma, Fakülteler Matbaası, İst., 1970, 16 s.
- Erzurum'da Şehirleşme, Fakülteler Matbaası. İst. 1970, 68 s.
- Sakarya'da Kooperatifçilik ve Ziraî Kredi Kooperatifleri, İst. Fakülteler Matbaası. S.S.A.M. yayımı, 1970, 64 s.
- İçtimaiyat Dersleri, (Sosyoloji Doktrin ve Kolları) 1. Cilt, İst. Fakülteler Matbaası, S.S.A.M. yayımı. yayımı, 1970, 64 s.
- Tarihî Maddeciliğin Tenkidi, Giorgio del Vecchio, (Çev. Z. F. Fındıkoğlu THİAD, Sayı: 100, İst. 1970, 165. Fakülteler Matbaası, 1971, 335 s.

II. İktisat Fakültesi Mecmuası

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi tarafından senede bir sayı olarak 1939'da neşredilmeye başlayan İktisat Fakültesi Mecmuası yaklaşık olarak 36 senedir çıkmaya devam etmektedir. Türkiye'nin çeşitli sosyal ve ekonomik meseleleriyle ilgili değerli makalelerin yayımlandığı bu dergide Prof. Z. F. Fındıkoğlu'nun aşağıdaki makaleleri yayımlanmıştır.

(*) S.S.A.M.: Sakarya Sosyal Araştırma Merkezi

- 1 — İçtimaî Değişmelerimiz ve Sosyal Tabakalaşma, 1958 - 59, c., 20 No. 1-4, Sh. 100-112.
 - 2 — Sosyal Ekoloji, König, René, (Çev. Fındıkoğlu) 1957 - 58, c. 19 No. 1-4
 - 3 — The Social Stratification Related with the Turkish Social Changes, 1958-59, c. 20, No. 1-4, sh. 374-388.
 - 4 — Sınaî Sosyoloji ve İnsanlararası Münasebetler Teorisi, 1959-60 C. 21, No. 1-4, sh. 167-217
 - 5 — Karabük ve Çalışma Sosyolojisi ile Alâkalı Problemleri, 1960-61, c. 22, No. 2, sh. 3-24
 - 6 — Yunanistan'da Bazı Sosyolojik Müşahedeler, 1962, c. 22, No. 3-4, sh. 237-259
 - 7 — Über Zwei Deutsche Soziologen: Prof. Rüstow und Prof. G. Kessler, 1963, c. 23, No. 3-4, Sh. 305-307.
 - 8 — Rus Kazakları Etrafında Nazariyeler ve Bir Ek, 1963, c. 23, No. 3-4, sh. 151-166.
 - 9 — İngiltere'de Sosyal Antropolojinin Ellinci Yılı ve Türkiye, 1965-66, c. 25, No. 1-2, sh. 177-186
 - 10 — Profesör Corrado Gini ve Türkiye'de Sosyoloji Öğretimi, 1966, c. 25 No. 3, sh. 61-78
 - 11 — Türk Sosyoloji Tarihinde Prof. M. Fuat Köprülü'nün Yeri ve Hizmetleri, 1966, c. 25, No. 4, sh. 129-139
 - 12 — İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının Umumî Yapısı, 1966, c. 25, No. 2,
 - 13 — Erzurum Şehirleşmesi ve Gecekondu Problemi, 1966 - 67, c. 26, No. 1-4, sh. 1-34
 - 14 — Erzurum Şehirleşmesi ve Sosyolojik Belirtileri, 1968, c. 27, No. 3-4, sh. 1-68.
 - 15 — Edirne Askerî Kassamına Ait Tereke Defterleri, 1968, c. 27, No. 3-4, sh. 357-386
 - 17 — Bibliyografya, İkinci Beş Yıllık Plânın Umumî Yapısı, 1968 c. 25, No. 4 Sh. 276-299.
- İktisadî Folklor Araştırmaları, (Şükrü Elçin), 1966, c. 25, No. 4 Sh. 280-282

- Metodolojik Bir Deneme Olarak Mali Sosyoloji, (Amiran Kurtkan) c.25, No. 4, 1966, Sh. 284-288
- Land Settlement Policy in Turkey (Kadri Sencer Kedelbaş) c. 25. No. 4, 1966, Sh. 295
- Baltacıoğlu, İsmail Hakkı, Hayatı ve Sistemi (Sabri Kolçak) C. 25 No. 4, 1966, Sh. 299
- Sakarya Sosyal Araştırma Merkezi s. 25, No. 4, 1966, Sh. 280-282
- Saint-Simon: İlk Sosyolog, İlk Sosyalist (Cemil Meriç) c. 25, No. 4, 1966, Sh. 288-292
- Tarih Boyunca Ermeniler ve Türk-Ermeni İlişkileri (Sadi Koçuş) c. 25 No. 4, 1966, Sh. 292-295

III. İş ve Düşünce Dergisi

Fındıkoğlu Bibliyoğrafyası içinde İş ve Düşünce Dergisi'nin önemli bir yeri vardır. Prof. Fındıkoğlu, 1934 yılında reforma tâbi tutulan Üniversitenin Edebiyat Fakültesi, Ahlâk ve İctimaiyat doçentliğine tayin edilmesiyle Fransa'daki doktora çalışmalarına ara vererek Türkiye'ye dönmüştü. Döndükten sonra, «Türkiye Harsî ve Felsefi Araştırmalar Derneği» adında bir araştırma merkezini kurmuştu. Bu araştırma merkezinin yanısıra, «İş» adını taşıyan üç aylık bir dergi çıkarmağa başlamıştır. 1934 yılında çıkmağa başlayan Derginin, bir müddet sonra ismine bir ilâve yapılmış ve Dergi «İş ve Düşünce» adını almıştır. Böylece, fikir ve aksiyon bütünlüğünün birlikte ele alınması gerektiği ifade edilmek istenmiştir. İş ve Düşünce Dergisi, Prof. Fındıkoğlu'nun üstünde titizlikle durduğu bir yayım organı olarak uzun ömürlü olmuş ve 1934 yılından 1972 yılına ve 276. sayıya kadar neşredilmiştir. Dergi, sosyal ilimler sahasınca araştırma yapacaklar için kıymetli bir hazine ve laboratuar vazifesi görebilecek kadar ilmî ve dolgun bir nitelik taşımaktadır. Dergideki yazıların büyük bir kısmı ve bilhassa imzasız olanların ekseriyeti Prof. Fındıkoğlu'na aittir. Derginin 36 sene gibi uzun bir süre yayım hayatını devam ettirmesinde Prof. Orhan Tuna'nın da büyük katkıları olmuştur.

Şimdi, Fındıkoğlu Bibliyografyasında önemli bir yer tutan adı geçen Dergideki imzalı ve bazı imzasız makalelere geçebiliriz.

- Bulgaristan Türklerinin Türkiye’de Geçirdiği Aile Değişikliği, 1958, s. 199.
- İhtilâl Sosyolojisi: İhtilâlimiz ve Fakültelerimiz, 1960, sf. 199.
- İhtilâl Sosyolojisi: İhtilâlimiz ve Fakültelerimiz, 1960, sf. 225-226
- Onomastica, 1961, Sayı 233, s. 1-2
- Mansuroğlu Ailesi, 1961, Sayı 233, s. 3-11
- Tatbiki İktisat Sosyolojisi (Maden Kredi Bankası) 1961, Sayı 233, s. 33-48
- Kooperatifçi Kemal Atlı (Orhan Tuna — Z. Fahri) 1961, Sayı 234, s. 12-13
- Türk Sosyoloji Tarihinde İbnî Haldun, 1961, Sayı 234, sf. 17-38
- İşçi Terbiyesi ve Grev Hakkı, 1961, Sayı 235, sf. 33-36
- Sicilya’da Akdeniz Sosyal Araştırmalar Kongresi, 1961, Sayı 236, s. 4-6
- Amerika’da Sendikacılık, 1962, Sayı 237, s. 18-19
- Karabük’de Şehirleşme 1962, Sayı 238, s. 6-24
- Tortum’un Ekonomik Durumu, 1962, Sayı 240, s. 10-13
- Tortum Kalkınma Derneği 1962, Sayı 240, s. 49-57
- Albayrak Koleksiyonu Etrafında, 1963, Sayı 241, s. 45-48
- Prof. Namık Zeki ve Sosyoloji Tarihçemizdeki Yeri, 1963, Sayı 242, s. 14-15
- Öteberi, 1963, Sayı 243 s. 6-16
- Eksistansiyalizm, 1963, s. 243, s. 34
- Meçhul Bir Türkçüye Dair, 1963, Sayı 244, s. 10-15
- Memleketimizde Bir Alman Sosyoloğu, 1964, Sayı: 245
- Türk Jeopolitiği ve İstekleri, 1964, s. 245, s. 31-33
- Kıbrıs ve Hariciyemiz, 1964, s. 246, s. 22-23
- Bir Silifke Folklorcusu: Sait Uğur, 1964, Sayı 247, s. 2-8
- Diyarbakir de Ermeni mi? 1964, s. 246, s. 38-40
- Beş Yıllık Plân ve Silifke, 1964, Sayı 247, s. 33-34
- İsmail Hakkı Karafakih, 1964, s. 246, s. 35-36.

- Nehru'nun Arkasından, 1964, Sayı 248, s. 8-12
- Hindistan'da ve Türkiye'de Nehru Günleri, 1964, Sayı 248, s. 13-14
- Yeni Socyoloji Dersleri, 1965, Sayı 249, s. 9-16
- Tatbikî Şehir Sosyolojisi, Karabük'ün Şehirleşmesi, 1965, Sayı 249
- Prof. P. Stirling'un «Türk Köyü» Eseri Hakkında, 1965, Sayı 252, s. 2-10 255, s. 17-29
- Türkiye'den Rusya'ya Giden Kazaklara Dair, 1966, Sayı 253, sf. 39-53
- Ziya Gökalp Sosyalist midir? 1966, Sayı 254, 17-45
- 1965 Kooperatifçilik Semineri Açış Konuşması, 1966, Sayı 255, sf. 17-29
- İktisadî Kalkınma ve Kooperasyon Semineri, Türk Kooperatifçiliğine Tarihî Bakış, 1966, s. 255.
- 1965 Kooperatifçilik Semineri Kapanış Konuşması, 1966, Sayı 256, sf. 17-29.
- Ziya Gökalp ve Sosyalizm, 1967, Sayı 258
- Sosyolojik Anket Modelleri (Sakarya'da Kooperatifçilik) 1967, Sayı 256
- Yarını İdare Edecek Gençlik, 1967, Sayı 260, sf. 76-78
- İslâv Kazaklarının Romantizmi, 1967, Sayı 260, sf. 83-98
- İki Haber, 1968, Sayı 261, sf. 43-44
- Bizde Sosyoloji Öğretimi ve Prof. Fenske, 1968, Sayı 263, sf. 2-5
- Sosyoloji Tarihimizde Köprülü, 1968, Sayı 263, sf. 17-25
- Sosyolojik Bibliyografya, 1968, Sayı 263, sf. 28-49
- İki Türkistanlının Vefâtı, 1968, Sayı 263, sf. 50-51
- Kültür Politikamız, 1968, Sayı 264, sf. 2-3
- Erzurum Gazeteciliğinin 100. Yılı, 1968, Sayı 264, sf. 12-15
- Hadiseler Arasında Onomastik İzler, 1969, Sayı 265, sf. 37-40
- Almanya'da Komünist Parti, 1969, Sayı 266, sf. 15-16
- Deli Petro ve Melavşili, 1969, Sayı 267, sf. 5-7
- İki Haber, İki Tavsiye, 1969, Sayı 267, sf. 15-16
- Erzurum Kongresi Veşilesiyle Tortum Kalkınma Derneği Tecrübesi, 1969, Sayı 267, sf. 17-48
- Tılcıklar Türkçeyi İstila Ediyor, 1971, Sayı: 273, sf. 8-11.
- Kooperatifçilik Faaliyetleri, 1971, Sayı: 273, sf. 5

- Mesken Kooperatifleri, 1971, Sayı: 273, sf. 5-7
- İki Muhtıra Arasında, 1971, Sayı: 273, sf. 1
- Yeni Lisan Hareketinin Son Temsilcisi: M. Nermi, 1971, Sayı: 274 Sf. 3-5
- Tahsin Demiray'ın Ölümü, 1971, Sayı: 274, Sf. 15-16.
- Temizleme, 1971, Sayı: 275, sf. 1
- Doğu ve TRT, 1971, Sayı: 275, sf. 2
- Namık Kemal, 1971, sayı: 275, sf. 117.
- İran'daki Toplantı, 1971, Sayı: 275, sf. 7-8
- Tortum Mektubu, 1971, sayı: 275, sf. 7
- Mehmet İzzet ve Eseri, 1971, sayı 275, sf. 85
- Bize Bir Gazete Lâzım! Başvekilimiz Prof. Nihat Erim Beyin Dikkatine, 1972, sayı: 276, sf. 1-2

IV. Sosyoloji Konferansları

1960-61 Ders yılında yayımlanmaya başlayan Sosyoloji Konferansları İktisat Fakültesi, İktisat ve İçtimaiyat Enstitüsü Neşriyatı arasında çıkmaktadır. Çeşitli ilmî araştırma ve sosyolojik makalelerin yer aldığı sosyoloji konferansları kitaplarında Prof. Z. F. Fındıkoğlu'nun aşağıdaki makaleleri yayımlanmıştır.

- Karabük'ün Teşekkülü ve Bazı İktisadî Meseleler, I. Kitap (1960-61) s. 1
- Karabük'de Sanayileşmenin İktisadî ve İçtimai Tesirleri, II. Kitap (1961-62) S. 1
- Beledî Hizmetler ve Amme İdaresi Bakımından Karabük, II. Kitap (1961-62) s. 100
- Türkiye'de İslâm Muhacirleri (1) III. Kitap, 1962-63) s. 1
- İslâm Muhacirleri (II) IV. kitap, 1963-64) s. 56
- Hindistan'da Gelişme ve Kalkınma, IV. Kitap, (1963-64) s. 172
- Z. Gökalp ve Sosyalizm, V. Kitap, (1964-65) s. 42
- Turkish Intelligentsia, V. Kitap, (1964-65) s. 142.
- Tedvin Sosyolojisi Bakımından Köy Enstitüleri Meselesi, VI. Kitap (1965-66) s. 65
- Aile hukukunda değişmeler, VI. Kitap, s. 166

- Adapazarı'nın Şehirleşmesi ve Sosyolojik Meseleleri, VII. Kitap (1966-67) s. 1
- Ecnebî ilmi Adamları, VIII. kitap (1967-68) s. 94
- Sakarya'da Kooperatifçilik, VIII. kitap (1967-68) s. 121
- Sakarya'da Kooperatifçilik ve Ziraî Kredi Kooperatifleri IX. kitap, (1968-69) s. 65
- Tortum Derneği Denemesi, IX. Kitap, (1968-69) s. 133
- Ord. Prof. T.R. Kazancıgil X. Kitap, 1969-70 s. 5
- Sakarya Bibliyografyası, ve M. Zekâi Konrapa X. Kitap, 1970-71 s. 121

V. **Büyük Türkiye Dergisi**

Aylık Fikir, İlim, Araştırma ve Aktüalite Dergisi olarak 1970 Nisanından itibaren İstanbul'da yayım hayatına atılan «Büyük Türkiye Dergisi» her sayısında ihtiva ettiği değerli makalelerle ve tanınmış yazar ve ilim adamları ile Türk yayım hayatına yeni bir renk katmıştır. Her sayıda Türkiye'nin çeşitli sosyal ve ekonomik meselelerine işaret edildiği Derginin yayım hayatı çok kısa sürmesine rağmen, Dergi, okuyucunun devamlı aradığı bir yayım olmuştur. Nisan 1970 tarihiyle ilk sayısı çıkan Dergi, Kasım 1972 sayısı ile yayımına ara vermiştir. Yayımı sırasında rahmetli Prof. Z. F. Fındıkoğlu'nun da dikkatini çekmiş olan Dergide aşağıdaki beş makalesi yayımlanmıştır:

- Türkçülük Hakkında, 1970, s. 3, sf. 6-11
- Bir Sosyologun Ardından, 1970, s. 4, sf. 15-17
- Bir Maarif Şurası Hazırlanırken, 1970, s. 6 Sf. 7-8
- Bakanlar Kurulunu Aydınlatıyoruz, 1970, s. 7-8. Sf. 11-13
- 12 Ekim 1969-12 Mart 1971, s. 14, Sf. 5-6

VI. **Sosyal Siyaset Konferansları**

İktisat Fakültesi İçtimaiyat Enstitüsü tarafından yayımlanan Sosyal Siyaset Konferansları bir kitap halinde toplanmakta ve yayımlanmaktadır. Her yıl yayımlanmakta olan Konferanslarda yer alan makaleler aşağıdadır:

- 1) Sosyalizm ve İçtimai Siyaset, C. 1, 1948 sf. 106

- 2) İstanbul'da Şehir İçi İnsan Nakli Meselesi ve Tramvay İşçilerinin Bugünkü Durumu, C. II 1949, Sf. 18
- 3) İstismar Nazariyesi ve İşçi Sınıfı, C. IV, 1951, Sf. 3
- 4) İzmir'de İşçi Sendikaları Hakkında Sosyolojik Bazı Müşahadeler, C. V. 1952, Sf. 3

VII. Türk Folklor Araştırmaları

- Tortum Folkloru Hakkında Bir Eser İstanbul. s. 146, Eylül 1961, sf. 2502-2503.
- Mahmut Ragıp'ın Arkasından, İstanbul. s. 152, Mart 1963, sf. 2679.
- Erzurum Folklorundan Derlenmiş Maniler, İstanbul., s. 204, Temmuz 1966.
- Mahmut Kemal Yanbeğ için, İstanbul. s. 215, Haziran 1967, sf. 4142-4143.
- Bir Fakülte ve Esef Verici Bir Davranış, İstanbul., s. 232, Kasım 1968 sf. 5113-5115.

VIII. Türk Yurdu Dergisi

İlk defa 911 tarihinde İstanbul'da Akçoraoğlu Yusuf Beyin başyazarlığı ve Tevfik Nurettin'in idare müdürlüğü altında on-beş günlük olarak yayıma başlamıştır. Halide Edip, Abdülhak Hâmit, Mehmet Emin, Ahmet Hikmet, İsmail Gaspralı, Ahmet Ağaoğlu, Gökalp, Necip Asım, Memira Kemalettin, Dr. Âkil Muhtar, Bursalı M. Tahir, M. Zühtü, Galip Bahtiyar, Köprülüzade Mehmet Fuat, Hamdullah Suphi, Hâlim Sabit, Ali Canip, Ömer Seyfettin, Celâl Sahir, Aka Gündüz, ve Kâzım Nami gibi imzalara, Türk Yurdu Dergisinin birinci devresi olarak kabul edilen 1911'den Birinci Dünya Harbine kadar devam eden süreye zarfında rastlanmaktadır.

İkinci devreye olarak kabul edilen dönem Cumhuriyetten sonra 1924 tarihinde Ankara'da başlamış ve daha sonra İstanbul'da devam etmiştir. 1928 yılına kadar süren yayım faaliyeti tekrar durmuştur.

Türk Yurdu Dergisi, 1942 yılında ve İkinci Dünya Harbinin en buhranlı günlerinde tekrar çıkarılmış ise de, onbeş günlük olmak üzere, altı sayı çıkarılabilmiş, daha sonra ise, yayım faaliyetine tekrar ara vermiştir. 1954 yılında Türk Ocaklarının Hamdullah Suphi'nin gayretiyle yeniden teşkilatlanması sonucunda yeniden çıkmaya başlamış ve 1957 yılı sonuna kadar muntazam ve aksamadan sürdürmüştür. 1958'den itibaren 1970 yılına kadar ara ara çeşitli sayıları yayımlanmıştır.

Türk Yurdu Dergisi ile vermeğe çalıştığımız bu kısa açıklamadan sonra Prof. Z. F. Fındıkoğlu'nun bu Dergide çıkmış olan yazılarına geçebiliriz.

- Erzurum Üniversitesi ve Mahalli Gazetecilik, 1959, Sayı: 271 Sf. 28
- Etnografya ve Folklorun Mevzuları, 1959, s. 272
- Evlenmede Güçlük, 1959, s. 273, sf. 28-29.
- Türk Dili Hakkında Bir Fikir Abidesi, 1959, 274 sf. 42-43
- Adana'nın Teşekkülü, 1959, s. 276 sf. 29-30
- Bir Fıkranın Tahlili, 1959, s. 277 sf. 45-46
- Bir Beyannamenin Tahlili, 1959, s. 278 sf. 33-34
- Londra Mektupları, 1959, s. 279 sf. 43-44
- İngiltere'de Bir Türk Evine Doğru, 1960, s. 280 sf. 19-20
- Türk Dil Kurumuna Dair, 1960, s. 281 sf. 34
- Londra İktisat Mektebi Hakkında, 1960, 282 sf. 17-18
- Lüksemburg'da Milletlerarası Hukuk Kongresi, 1960, s. 284 sf. 15-16
- T.D.K.nun Tekziplerine Toptan Cevabımız, 1960, s. 285 sf. 37-40
- İhtilâl Sosyolojisi, 1960, 286 Sf. 3-4
- İçtimaî Sınıflar ve 27 Mayıs Hareketi, 1960, s. 288 sf. 17-18
- Ziya Gökalp Hakkında, 1960, s. 289 sf. 15-16
- İngiltere Devlet Kütüphanesi Türkçe Yazmaları ve Bir Tarsuslu Şairin Risaleleri, 1960, s. 290 sf. 11-12
- Çalışma Hayatı Etrafında Yeni Bir Teori: İnsan Hakları, 1960, s. 291 sf. 7-8
- Tedvin Sanatı ve Soyadı Kanunu, 1961, 296 sf. 11-13
- Çalışma ve Emek Sosyolojisi, 1961, s. 295, sf. 9 — 12

- Ziya Gökalp Mektebi ve Ali Nüzhet Göksel, 1962, s. 299, sf. 11-12
- Bir Yıldönümünde Ziya Gökalp, 1963, 300 Sf. 10
- Yazı Dili ve Halk Dili, 1963,
- Sosyal Müesseselerin Bölünme ve Araştırılması, 1965, s. 309 sf. 1-4
- Prof. A. Gabriel İst. Ün. Fahri Doktoru Oluyor, 1965, s. 310 Sf. 1-3
- Namık Kemal'in Doğduğu Şehirde Bir Konuşma, 1965, s. 313 sf. 1-2
- Türkistan Göçmenleri, 1965, 318 sf. 15-16
- Sosyoloji Karşısında Marksist Esaslar, 1966, s. 321 sf. 6-7
- Enternasyonellere Dair Beşinci Enternasyonel mi?, 1966, S. 324, sf. 1-2
- 1966 Yılı Bir Dönüm Noktası Olabilir mi?, 1966, s. 325, sf. 5-7
- Dil Sosyolojisi ve Mahmûd-ü Kaşgârî, 1966, 326 sf. 1-3
- Dil Sosyolojisi ve Mahmûd-ü Kaşgârî, 1966, s. 327 sf. 1-3
- Türkçülük ve Türkçülük Etrafında Tarih Görüşleri, 1966, s. 328 sf. 3-6
- İlk Müjdecilerden (Robert Ovven), 1966, s. 329 sf. 3-5
- Mahmud'ü Kaşgârî'de Birkaç Sosyoloji Meselesi, 1966, s. 330 sf. 1-3
- Bugünkü Türk İşçi Sendikacılığı ve Karşılaştığı İki Tehlike, 1967, sf. 1-2
- Hamdulah Suphi'nin Hayatında Bir Küçük Safha, 1967, s. 332.
- İki Kooperatif Rehberi ve Sosyoloji Yönünden Karşılaştırılmaları,
- Türk Köy Sosyolojisi ve Yeni Bir Araştırma, 1967, s. 334.
- Milliyetçilik ve Sosyalizm, 1967, s. 335.

IX. Bilgi Dergisi

1946-47 Ders Yılı başında başta Prof. Z. F. Fındıkoğlu olmak üzere, bazı öğretim üyeleri ve öğretmenler ile öğretici zümreyi yeniden teşkilâtlandırmak gayesiyle kurulan «İstanbul Muallimler Birliği» ve daha sonra da «Türkiye Muallimler Birliği» nin yayım organı olarak çıkarılan Bilgi Dergisi, eğitim ve öğ-

retmen meseleleri üzerinde duran bir dergi olmuştur. Bunun yanısıra, Türkiye'nin çeşitli sosyal ve ekonomik meseleleriyle ilgilenen meslek erbabının imzalarının çıktığı adı geçen Derginin kuruluşunda Öğretmen Akif Güner'in emek ve gayreti büyük olmuştur. Türkiye'de yayımlanan dergiler içinde oldukça uzun bir süredir çıkmaya devam etmiştir. 1946-47 de çıkmaya başlayan Derginin, aralıksız olarak 24 yıl, her ay yayımı sürdürülmüştür.

Ayrıca, Türkiye Muallimler Birliği Idare Heyeti âzasından Ali Nüzhet Göksel'in idarî ve ilmî nezareti, 1956'ya kadar Derginin başarılı bir şekilde yayım hayatını sürdürmesinde önemli bir sebep teşkil etmiştir. 1956'dan sonra da aynı hız ve dolgun muhteva ile yayımını sürdüren Bilgi Dergisinin, bu tarihlerdeki başarılı yayımında Türkiye Muallimler Birliği Başkanı Prof. Faruk Kadri Timurtaş'ın ve bizzat, Prof. Fındıkoğlu'nun gayretleri ve teşvikleri olmuştur. Dergi, 1970 yılında yayımına ara vermek zorunda kalmış olmasına rağmen, yayımını sürdüreceği ifade edilmektedir.

Bilgi Dergisinde çıkmış olan yazılar aşağıdadır:

- Kaybettiğimiz Bir Terbiye ve Pedagoji Profesörü, 1957, sayı: 118 Cilt: Sf. 5
- Kültür Meselesi, 1959, s. 147
- Çocuklarımız Niçin Güzel Yazıp Çabuk Okumuyorlar, 1960, Sayı: 157-58-59 sf. 4-5.
- Gazetecilik Enstitüsü On Yaşında, 1961, 168-169, cilt V, sf. 6
- Üyelerimiz, 1961, sayı: 170-171, Cilt: XV sf. 8-9.
- Namık Kemal'in Doğduğu Şehirde Bir Konuşma, 1962, sayı: 180-181, cilt: XV. sf. 2-3
- Sahipsiz Kalan Bir Kültür, 1965, sayı: 211-12 cilt: XVIII, sf. 6-7.
- Prof. Gabriel, 1965, sayı: 213, cilt: XVIII, sf. 11-12
- Örneğin, 1965, sayı: 220, cilt. XIX, s. 7
- Üniversitelerimiz Öğretici ve Öğrencilerinin Sağlık Meseleleri, 1969, s. 261, sf. 5-8.
- Ziya Gökalp, 1965 sayı: 221-222, Cilt: XIX, sf. 3-5.

- Biraz Da İslâm Sosyolojisi, 1966, sayı: 223-224, cilt. XIX. sf. 12-15.
- Sosyal Organizasyonlar, sayı: 223-224, cilt: XIX, sf. 19-20
- Tam 18 Yıl Sonra, 1966, sayı: 227, cilt: XIX, sf. 1-2
- Sosyoloji Bakımından Lisan Meselesi, 1966, Sayı: 230-231, cilt: XX sf. 14-15.
- Dil Davasında Dönüm Noktası, 1966, sayı: 232, cilt XX, Sf. 9-10.
- Ali Nüzhet ve Bir Toplantı, 1968, s. 250-251, sf. 16-17.
- Fuat Erciyeş'in Ardından, 1968, s. 254, sf. 16-17.
- Halk Bilgisi Derneği ve Dil Davası, 1968, s. 257, sf. 12
- Geçmiş Bir Kongreden İzler, 1968, s. 258, sf. 10-11
- Bir de Mimarlık Mühendislik Türkçesi mi? 1970, s. 282 sf. 6-9

X. Hakkında ve Ardında Yazılanlar

Rahmetli Prof. Dr. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'nun çeşitli dergilerde çıkmış olan yazılarını kısmen de olsa biraraya getirmeye çalıştıktan sonra, Prof. Z. F. Fındıkoğlu ile ilgili bu küçük bibliyografyaya bir de «Ardından Yazılanlar» bölümünü eklemeyi uygun bulduk. Aslında Prof. Z. F. Fındıkoğlu gibi, hemen hemen sosyal ilimlerin her dalında kalem oynatabilmiş ve ardından gazete makalelerinden, broşür ve kitaplardan müteşekkil dev bir ilim mirası bırakabilmiş böyle bir büyük ilim adamının bütün yazılarını, kitaplarını biraraya toplamanın bir bibliyografya denemesi yapmak isteyecek bir kimseyi ilk anda ümitsizliğe ve başarısızlığa uğratması normaldir. Bütün bu zorluklara rağmen, biz bu bibliyografya ile eğer ilim çevrelerine ve kamu oyuna bu dev eserleri, çeşitli ilmî, meslekî ve kültürel dergilerde çıkmış yazıları kısmen tanıtabilmişsek, bundan büyük mutluluk duyarız. Bunun yanısıra, Prof. Z. F. Fındıkoğlu'nun biyografya ve bibliyografya çalışmalarına ayrı bir önem verdiğini ve sosyal araştırmaların bu iki kaynaksız olamayacağı görüşünde olduğunu da eklersek, bu küçük görevin anlamı daha da değişir.

Ardından yazılanlar ile tamamlamaya çalıştığımız bu bibliyografya ekinde de ortaya çıktığı gibi, milletiyle bütünleşebilen

ve hiçbir konuda kültürel bir yabancılaşma içine düşmeden ülkenin sosyal meselelerine yaklaşma ve bu meseleleri gerek genel ve gerek mahallî seviyede ele alarak kamu oyuna duyurma özelliği, Prof. Fındıkoğlu'nun ilmî çalışmalarında temel prensip olmuştur. Bir sosyologda bulunması gereken samimiyet, tevazu sahipliği ve Türk insanının sosyal ve kültürel hayatına ters düşmeme karakteri, Prof. Fındıkoğlu'nda en yüksek noktasına ulaşmıştı. İlerleyen yaşına ve statüsüne rağmen, ilmî çalışmalarına bir gün bile ara vermemiş, idarî görev aldığı dönemlerde dahi gerçek bir öğretim üyesi olarak ilmî faaliyetten uzak kalmamıştır. Kaybıyla Türk İlim hayatında meydana gelen boşluk, seneler de geçse kolay kolay doldurulacak veya unutulacak cinsten değildir. Bu çalışmamız dolayısıyla aziz Hocam Prof. Z. F. Fındıkoğlu'nu saygı ve rahmetle anarım.

Şimdi de hakkında ve ölümünden sonra çeşitli dergi ve gazetelerde çıkmış yazıları ele almaya çalışalım:

- Feyzioğlu, Muin, Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu, Filiz, Kayseri, 21 Haziran 1966.
 - Görür, Hüseyin, Görüş, Fındıkoğlu İle Röportaj, Folklor, İstanbul., yıl 3, s. 26, Haziran 1971 sh. 11-15
 - Önder, Ali Rıza, Ord. Prof. Fındıkoğlu Ziyaeddin Fahri, Türk Folklor Araştırmaları, İstanbul. c. 10, s. 212, Mart 1967, s. 4353-4355
 - Ülkütaşır, Mehmet Şakir, Cumhuriyetle Birlikte Türkiye'de Folklor ve Etnografya Çalışmaları, Ankara Millî Folklor Enstitüsü, 1973, sh. 37-44.
 - Kurtkan, Amiran, Fındıkoğlu Bibliyografyası, (1918-1958) İstanbul 1958, İstanbul Matbaası, 95 s.
- 1) «Aziz ve Rahmetli Dostum Fındıkoğlu» Prof. Orhan Tuna, Orta Doğu Gazetesi, 14/12/1974.
 - 2) «Bir Sosyoloğun Ölümü» Prof. Cavit Orhan Tütengil, Cumhuriyet Gazetesi, 26/11/1974.
 - 3) «Bir Sosyoloğun Ölümü», Prof. Cavit Orhan Tütengil, İktisat Dergisi, Kasım, 1974, s. 125, sh. 3-6.

- 4) «Değerli Hocamız Fındıkoğlu'nu Kaybettik» Prof. Orhan Türkdoğan, Atatürk Üniversitesi Araştırma ve Haber Bülteni, Ocak 1975, Sayı 1, sh. 72.
- 5) «Fındıkoğlu Hoca», «Prof. Faruk K. Timurtaş, Tercüman Gazetesi, 29/11/1974.
- 6) «Prof. Fındıkoğlu'nun Ardından» Doç. Dr. Mehmet Eröz, Ankara Ticaret Odası Dergisi, Kasım 1974, sh. 11-15.
- 7) «Gökalp ve Fındıkoğlu», Doç. Dr. Mehmet Eröz, Orta Doğu Gazetesi, 16/3/1975.
- 8) «Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu», Nurettin Topçu, Hareket Dergisi, 1974, Sayı: 108, sh. 2-5.
- 9) «Ord. Prof. Dr. İZyaeddin Fahri Fındıkoğlu» Süleyman Arı soy, İktisat Dergisi, 1975, Sayı: 127, sh. 9-15.
- 10) «Ord. Prof. Z. F. Fındıkoğlu'nun Ardından» Ferit Ragıp Tuncor, Pedagoji Dergisi, 1974, Sayı 10, sh. 57-60.
- 11) «Ordinaryüs Profesör Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'nun Ardından» Ferit Ragıp Tuncor, Eğitim Hareketleri Dergisi, 1975, Sayı 236-237, sh. 26-27.
- 12) «Prof. Dr. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu» Remzî Saka, Karınca Dergisi, 1975, Sayı 457, sh. 2-8.
- 13) «Prof. Fındıkoğlu da Aramızdan Ayrıldı» Ülkücü Öğretmen Dergisi, Kasım 1974, sh. 32.
- 14) «Bilim Dünyasının Büyük Kaybı» Suphi Nahit Okay, Yeni Gözlem Dergisi, 1974, Sayı: 11, sh. 8.
- 15) «Ord. Prof. D. Fındıkoğlu Hocamız.» Yılmaz Gürbüz, Orta Doğu Gaztesi.
- 16) «Büyük İnsan Prof. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'nun Ardından» Dr. Mustafa E. Erkal, Töre Dergisi, 1975, Sayı: 44, sh. 56-60
- 17) «Ord. Prof. Dr. Z. Fahri Fındıkoğlu (1902 — 16.XI.1974)» Nail Tan, Türk Folkloru Araştırmaları Yıllığı, Belleten 1974, Millî Folklor Araştırma Dairesi Yayınları: 10, sh. 209-210. Ankara 1975.